

Vážení příznivci Památníku,
jistě Vás neohromím poznatkem, že základem veškeré literatury jsou vztahy. Partnerské řeší literatura krásná, pokud se vztah pokazí či zadrhne, mívá slovo i litera právní. Prevencí i lékem je utužování vztahů. Vedle povahy nejběžnější, tedy aktivně praktické, může pohříchu dostat i podobu literární. Osvědčené jsou především verše, básník se však musí vyhnout nebezpečným slovům, která hojně okupují veřejný prostor. Nejen literární teoretikové je mají za termíny nadbytečné, nicneříkající, úhybné, výplňové a plytké. Výsadní postavení mezi nimi má termín víceméně. Může se zdát neškodný, už proto, že se bez něj neobejde prakticky žádný projev. Premiér víceméně zvládá pandemii, také zákony víceméně platí, bankovní rada má pod kontrolou inflaci, víceméně... Zkuste však sdělit partnerce, že ji máte víceméně rádi! Nenapraví to sebeobjevnější verš! Někdy více a někdy zase méně, snažil jsem se hájit. Marně. Teprve slovník synonym mne v tiché domácnosti usvědčil z naivity: zhruba, téměř, přibližně skoro, rámcově, celkově... (Všechno špatně!) Proto radím: dávejte ve vztahu bedlivý pozor na význam, byť letmo sdělovaných slov. Mimochodem, výraz pohříchu může po hříchu ale i před ním nést významy bohužel i bohudík, naštěstí i naneštěstí. Bukolické vztahy a hodně knih mezi dárky přeje Libor Kalina

SLUNOV RAT I

Jindřich Uher

Zrůžověly hroudy

záhy zvečera.

Dobrodružství

s blýskavou ocelí?

Jen slunce zapadlo

a mráz tnul,

ostřejší nad pazourek.

Vždy v prosinci

prosí noc červánkem

o kousíček dne.

Než se naděješ

je půlnoc hned.

3 otázky pro Hanu Sosíkovou

Galerie LíPa v Brně-Lišni hostí výstavu o spisovateli Františku Kožíkovi, doufáme, že v dalších letech na spolupráci navážeme. Co stálo u zrodu líšeňské galerie?

Po pětileté praxi kurátorky v galerii Hády, která svou činnost již ukončila, jsem využila své zkušenosti a v pasáži budovy radnice Brno-Líšeň založila před osmi roky malou galerii LíPa, která se snaží zpřístupnit vhodnou formou nejen výtvarné umění amatérů i profesionálů, ale představit i umělecké aktivity v ostatních oblastech kultury. V podstatě jde o spojení výtvarnice na volné noze a snahu o zvýšení zájmu o kulturu jako takovou nejen u líšeňských spoluobčanů.

Inspirujete se ve své tvorbě také literaturou?

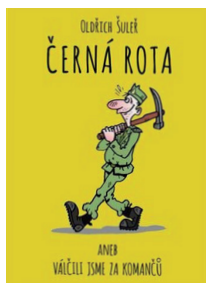
Ano, moje fantazie a představivost ve spojení s literaturou a hudbou je vítanou a užívanou oblastí inspirace, například texty písničkáře Jaroslava Nohavici stály u zrodu některých mých reliéfů – *Já viděla divoké koně, Nechej vodu vodou, Jako rybu rybář...* Často čerpám z populárně naučné literatury, inspiruje mne umění starověku, zaniklé kultury, oblíbila jsem si renesanci, secesi, art deco, kde nacházím motivaci k tvorbě plastik a šperků.

Co nejraději čtete?

Jako dítě jsem měla štěstí, doma jsme měli obsáhlou knihovnu, tudíž jsem výchovou knihomol. Velmi ráda mám Zolu, například *Nanu* jsem četla již ve 12 letech, což téměř umučilo paní učitelku. U tabule jsem vykládala obsah knihy, kterou jsem naposled četla. Výsledek byl jasný – během chvíle mne posadila do lavice a psala rozhořčený dopis matce. Trest nebyl žádný, výběr knih zůstal neomezen, jen malé napomenutí – Hanko, mezi dětmi mluv radši o pohádkách. Nevyhýbám se životopisným románům, např. *Benátčan, Krev na paletě, Frída*, životopis Picassa a ve vztahu k aktuální výstavě pana Kožíka životopis Jeana Gaspara Debureaua, tedy *Největší z pierotů*. A poezie? Jsem ze staré školy, takže dnes převládá spíše klasika, Nezval, Šajner, Čejka, ráda se vracím k asijské poezii, *Zpěvům staré Číny* a Pchu Sung-Lingovu *Vyznání* nebo *Veršům psaným na vodu...*

*Hana Sosíková (*1953) brněnská rodačka, plodná a všestranná výtvarnice (malířka, sochařka, šperkařka, ilustrátorka knih). Věnuje se také digitální malbě či grafice, je autorkou řady básní. Zakladatelka a vedoucí galerie LíPa v Brně-Lišni.*

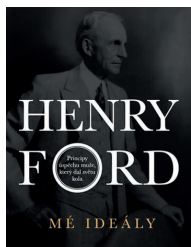
Od Čepičky po Husáka

Děj knihy *Černá rota aneb Válčili jsme za komančů* Oldřicha Šulce se odehrává především u vojenské pracovní jednotky, ve které vedle vojáků s různým zdravotním omezením, sebevrahů, negramotných, mentálně zaostalých, trestaných či příslušníků národnostních a etnických menšin neovládajících češtinu ani slovenštinu sloužili beze zbraně i ti „kádrově závadní“. Prostřednictvím hlavní postavy Vašulína titul seznamuje s tím, co tehdejší mladí muži prožívali na vlastní kůži od odvodu až po ostrou základní vojenskou

službu a povinná cvičení vojáků v záloze. I když jde o knihu humoristickou, nevyhýbá se ani bolestnému tématu pokřivených lidských osudů v důsledku šikany, morálních selhání a omezenosti některých řadových důstojníků socialistické armády. Vedle řady groteskních situací a tragikomických postav jako jsou major Skutr, nadporučík Vyplašenka či podplukovník Startka čtenář pozná i mazáky, jejich oblíbené formy šikanování či otřesné poměry panující v sovětské armádě „dočasně umístěné“ v tehdejší Československu. (ctrl)

Ford, pásová výroba a...

Self-made man Henry Ford patřil mezi nejbohatší a nejvlivnější osobnosti první poloviny 20. století. Svými automobily a především jejich masovou produkcí způsobil revoluci v dopravě i ve veškerém továrním podnikání. Jeho převratná opatření, jako bylo zkrácení pracovní doby na osm hodin či zavedení volných sobot, se stala všeobecně přijímanými normami, platnými pro tovární výrobu až do dnešních dnů.

Celý svět dychtivě naslouchal jeho názorům a Henry Ford se o ně ochotně dělil. Od roku 1919 v jeho firemních novinách každý týden vycházela zamyšlení, v nichž osvětloval své principy úspěchu v podnikání i v osobním životě. Souborný titul *Henry Ford – Mé ideály*, který nově obohatil pulty knihkupectví, představuje jeho zásady v článcích/kapitolách: *Jak najít v práci hlubší smysl; Co je smyslem vzdělávání?; Falešná filozofie úspěchu; Sklizení plodů v nepravý čas; Kdy si nepůjčovat peníze; Do jaké míry lze předcházet neshodám v manželství?* Shrnutí a podtrženo: soubor textů Henryho Forda představuje studnici nadčasových myšlenek jednoho z největších génů minulého století. (ctrl)

Krocení literární múzy on-line

Semináře tvůrčího psaní se i tentokrát uskuteční jen v on-line prostředí. Zájemcům ale opět nabídnou inspiraci k napsání literárního textu na téma 16. ročníku Skryté paměti Moravy – V obraze. Přihlásit se mohou autoři ve věku 11-19 let, jimž je také určena literární soutěž. Začínající pisatelé se seznámí s vybranými technikami tvůrčího psaní, ti zběhlejší se mo-

hou podělit o své autorské zkušenosti. Semináře jsou zaměřeny především na počáteční fáze tvůrčího procesu – hledání inspirace, formulování prvních nápadů k tématu a možnosti jejich dalšího ztvárnění. Téma nabízí možnost přenést se do vybraného výtvarného díla – od pravěkých kreseb po moderní umění, pokusíme se tedy najít klíč, podle kterého si poté účastníci zvolí „svůj“ obraz. Přednostně jsou semináře určeny školním skupinám, termín vždy záleží na individuální domluvě s vyučujícím. Základní délka jednoho kurzu je 45 minut, setkání proběhne prostřednictvím Google Meet nebo MS Teams. Od začátku ledna až do konce března 2022 se mohou zájemci přihlásit prostřednictvím emailové adresy pamet@muzeumbrnenska.cz. Seminář je bezplatný. Podrobnější informace k aktuálnímu ročníku Skryté paměti Moravy na www.jmk.cz, www.muzeumbrnenska.cz a na Facebooku.

(ap)

Předvánoční dárek

Až do konce ledna 2022 nabízí malá galerie LíPa v Brně-Líšni výstavu Sváteční zastavení s Františkem Kožíkem – nejen spisovatelem a básníkem. Jedná se o komornější verzi výstavy

František Kožík 1909–1997, kterou Památník představil svým návštěvníkům v roce 2020. Diváci lockdownem připravení o zážitky se tak mohou setkat s unikátní juvenilní poezií a prózou autora (například s osobitě ilustrovaným přepracováním Dumasových mušketýrů), seznámit se s předměty a dokumenty osobní povahy, prohlédnout si bustu od akademické sochařky M. Vrané (40. léta 20. století), fotografie z rodinného archivu nebo sbírkové hrací kostky. Nejen malým návštěvníkům připomenou knihy pro děti loutky Meluzíny a Honzíka. Nescházejí ani takzvané vánočenky, tedy specifické výtvarné novoročenky, které posílal na stovky adres svým přátelům a známým ve vánočním čase. Předvánočním dárkem lze nazvat nově vydaný CD katalog rajhradské výstavy, který mimo jiné dokumentuje čerstvé stopy Františka Kožíka ve sbírkovém fondu Památníku. I laikům přibližuje nejen literární život autora, ale i různá pestrobarevná zákoutí a záliby spisovatele, dramatika, rozhlasového redaktora, esperantisty, básníka...

(mš)

Janův Petr a Petrův Jan

Nejnovější ohlédnutí za úspěšnou předložskou (jak to letí) výstavou Památníku Skácelové – ke kořenům učinilo v minulých dnech zasedání poradního sboru Muzea Brněnska pro sbírkotvornou činnost. Fundovaní uměnovědní odborníci jednohlasně doporučili obohatit sbírkový fond Památníku o cenný malířský portrét Jana Skácela, jehož autorem je básníkův mladší sourozenec Petr. Jak už to v rodinách bývá, mladšímu synovi je starší bratr prvním a nejpřirozenějším vzorem. Nejinak tomu bylo i u Skácelových. Oba chlapci podědili umělecké geny po otci Emilovi a celý život si navzájem své práce posuzovali a velice otevřeně hodnotili. Navzdory tomu se dochoval pouze jediný tištěný text, kterým Jan zasvěceně uvedl jednu z řady Petrových výstav. Rovněž tak Petrovy nesmírně

poučené ilustrace Janových veršů dosud nebyly souborně vydány. Předmětný obraz vznikl v roce 1982, jedná se o olej na sololitu v minimalistickém rámu o velikosti 92 x 45 cm s názvem Portrét Jana Skácela. Pochází z pozůstalosti po Petrově druhé ženě Jarmile, s níž se v roce 1972 sice rozvedl, ale s jejíž rodinou udržoval až do své smrti přátelský vztah. Na výše připomenuté výstavě Skácelové – ke kořenům (17. 4. – 27. 10. 2019) byl portrét spolu s řadou dalších Petrových rodinných portrétů rovněž zapůjčen a právem návštěvníky obdivován. V současné době se začíná rodit nová podoba příštích stálých expozic Památníku písemnictví na Moravě, kde by měl nejnovější přírůstek rovněž nalézt své místo spolu s největší Janovou bustou – předlohou sochy zdobící předhradí Špilberku z dílny akademického sochaře Jiřího Sobotky. (lík)

Muzeum Brněnska — Památník písemnictví na Moravě

Památník písemnictví na Moravě
Klášteř 1, Rajhrad
f @

MB | jihomoravský kraj

Muzeum Brněnska — Památník písemnictví na Moravě

PAPÍROVÉ VÁNOCE

11. 11. – 31. 12. 2021

Vánoční výstava inspirovaná recyklací starých knih.

Výrobky tvořily děti z mateřských a základních škol v rámci programu Čtení s Kašpárkem.

Klášteř 1, Rajhrad
www.muzeumbrennska.cz
@ muzeumbrennska

MB | jihomoravský kraj

Realita z virtuality

Ohlédnutí za letošním Dnem poezie, který se v okruhu Památníku opět odehrál ve virtuálním prostředí, nejhmatatelněji dokumentují ukázky z čerstvě narozených veršů. Telegraficky a statisticky: zapojilo se aktivně deset spoluautorů, počet pasivně sledujících vystoupal až k číslu 800.

V tajemném lese plném hvězd

zažívám krásnou chvíli.
Jsem z kořenů i květů, stvolů,
na křižovatku dávných cest,
padá hvězda ke mně dolů.
Otvírám oči do nebes,
být aspoň na vteřinu vzácnou spolu,
a dýchat.

To snad byla jen komedie

když ranní slunce jejich těla,
ze tmy poodkryje,
bere svůj klobouk
a vydává se dál.
V těchto verších je však
trochu méně poezie,
než by si velký básník přál,
tak v šeru nad ránem,
kdy prázdný pohár nikdo nedolije,
se mlhou courá –
z lehké nostalgie,
aby svou múzu vyhledal.
A zvučně provolává: „Ať Dante žije!“...
tolik tím douškem pookřál.

Někdo u ní víno pije,
však ne každý se jí dnes smál...

Ve víru tance začal ten večer

s úsměvem na tváři,
bez zbytečných slov,
bez okázalých gest,
tu noc vyzval k tanci – jenom mne.
Než jsem se nadála,
přede mnou klečel,
vše zdálo se tak tajemné,
a krokem jistým,
jak vedl by mě k oltáři,
se v jeho rukou nechám po parketu nést.

Literka,

Informační zpravodaj Památníku písemnictví na Moravě

Klášter 1, 664 61 Rajhrad, tel.: 544 544 280

Odpovědný redaktor: Libor Kalina

Vychází jedenáctkrát ročně, č. 11, ročník 15., 14. 12. 2021

MK ČR E 21218

Muzeum Brněnska, příspěvková organizace, IČ: 00089257